

Flygtekniska föreningen 70 år

Isamband med att man kommer att fira hundraårsjubileet av bröderna Wrights första flygning kommer man också att celebrera Flygtekniska Föreningen, som bildades i Stockholm den 1 december 1933. Från att det första året ha haft ca 60 medlemmar har föreningen växt till att omfatta över 2100 medlemmar fördelat på huvudföreningen i Stockholm och de fyra lokalavdelningarna i Linköping, Malmö, Trollhättan och Göteborg.

Följande artikel, som beskriver de första åren på 30-talet, är hämtad ur Björn Törnbloms tal vid FTFs 50-årsjubileum:

Ur tidskriften Flygning nr 1 1934 kunde man läsa om vad som hänt den 1 december 1933: "Flygteknici sammansluta sig. Den 1 december samlades i Stockholm ett 40-tal flygteknici för att diskutera möjligheten för en sammanslutning. Intresset var mycket stort bland de närvarande, bland vilka märktes flera ingenjörer från Västerås och Ing. Lignell från Malmö.

En interimstyrelse tillsattes för utarbetande av förslag till stadgar, och valdes härvid följande fyra personer, som när och om de så önska kunna adjungera en femte: **Prof. Malmer**, ordf.

Ing. Spaak, v. ordf

Ing. Björnsjö, sekr.

Ing. Ångström

Föreningen är öppen för var och en, som är intresserad av rent flygtekniska frågor och de, som önska erfara något närmare i saken kunna vända sig till sekreteraren. Föredrag i flygtekniska frågor äro avsedda att anordnas, så snart föreningen kommer igång. Nästa möte skall äga rum i februari."

Det första konstituerande sammanträdet, då namnet "Flygtekniska Föreningen" antogs, ägde rum i Ingenjörsvetenskapsakademins lokaler i Stockholm. Valet av lokal var ingen tillfällighet.

År 1923 hade nämligen IVA tillsatt en flygteknisk kommitté med uppgift att främja flygteknisk forskning och flygteknisk industri. Ordförande var landshövdingen, sedermera statsrådet Sven Lubeck

och sekreterare flygingenjör, sedermera överingenjör Tord Ångström. Kommittén upprättade ett forskningsprogram som omfattade aktuella problem rörande användning av dur-aluminium, stål och trä inom flygindustrin ävensom start av flygmotorer vid låga temperaturer. På materialområdet var uppmärksamheten framförallt inriktad på korrosion och utmattnings.

År 1933 hade emellertid flyg-tekniska kommitténs forskningsprogram avslutats och ett aerodynamiskt laboratorium vid KTH hade genom IVAs kraftfulla medverkan tillkommit.

Förutsättningarna för flygtekniska kommittén arbete hade väsentligt ändrats. IVAs verkställande direktör kommerserådet **F. Enström** framlade förslaget att en flygteknisk förening skulle bildas som en lämplig efterföljare till flygtekniska kommittén. Huvudsaklig uppgift för en sådan förening skulle vara att söka gagna den flygtekniska verksamheten inom landet. Det var med Enströms intresserade och varma gillande som Flygtekniska Föreningen bildades. Föreningen har under åren arbetat i nära kontakt med Akademien inte minst i samband med Thulinmedaljen.

Det andra till februari 1934 aviserade sammanträdet ägde i själva verket rum något senare, nämligen den 3 mars 1934 på restaurang Gillet, Brunkebergstorg. Härvid antogs föreningens stadgar.

Dessa gäller i stort sett oförändrade ännu idag med de tillägg som motiveras av tillkomsten av rymdteknik och upprättandet av lokalföreningar. Föreningens verksamhet utövas "exempelvis genom anordnandet av föredrag med diskussioner, företagandet av studieresor, utgivandet av skrifter, eller på annat sätt".

Vid sammanträdet på Gillet utökades interimstyrelsen med ing. **K.A. Norlin** samt utsågs till styrelsesuppleanter ingenjörerna **K. Lignell** och **S. Luthander**. Till klubbmästare valdes ingenjör **A. Falke** och årsavgiften fastställdes till 10 kr per medlem och för kategori studerande 5 kr per medlem. Enligt sammanträdesprotokollet, som är justerat av Sten Luthander och Per A. Norlin höll ingenjör **K.H. Larsson**, Malmö, föredrag över ämnet "Intryck av amerikansk flygteknik just nu" och ingenjör **E. Sparmann**, Stockholm, över ämnet "Segelflygning".

De båda första föredragen i föreningens historia avlyssnades av inemot 60 medlemmar, som också fick se film och skioptikonbilder. Flera omständigheter medverkade till att från allra första början göra Flygtekniska Föreningen livskraftig, aktiv och vital såsom ett välbehövligt forum för Sveriges flygtekniker. Vid KTH hade **Ivar Malmer**, vår förste professor i flygteknik, just begåvats med flygtekniskt laboratorium med vindtunnel och sexkomponentvåg. Landets flygindustri, tills vidare

”Tigerschwalbe”. Flygvapnets centrala verkstad i Malmslätt (CVM) licensbyggde det holländska spaningsflygplanet Fokker med svensk beteckning S6. Dessutom fanns **Götaverkens flygavdelning** och **Sparmanns flygverkstäder**. Slutligen hade **NOHAB Flygmotor**, (sedermera Volvo Flygmotor) som bildats 1930 börjat leverera licensbyggda Bristol-motorer. Baserat på 1925 års försvarsbeslut hade det självständiga svenska flygvapnet, med fyra flygkårer och en flygskola just byggts upp. Förutom ovan nämnda centrala verkstad på Malmslätt tillkom en liknande verkstadsbas i Västerås (CVV). För de kommande åren förelåg stort behov av modernare militärflygplan.

På den civila sidan stod AB Aerotransport (ABA) inför sitt 10-årsjubileum och hade för den tiden mycket modern flygplansflotta bestående av bl.a. Fokker XII och Junker 52 för passagerare samt nyinköpta Northrop Delta för nattpost. Som en kuriositet kan nämnas att ABAs chefspilot K.G. Lindner under 1932 hade tillfälle att provflyga Douglas DC-2, vilken typ ju ledde till den bekanta DC-3. ABAs trafik var baserad på Bulltofta flygplats och i Stockholm på Lindarängens sjöflygstation. Vid årsskiftet 1933-34 påbörjades emellertid Bromma flygplats. Likaledes skedde utbyggnad av luftfartslederna Stockholm-Malmö och svenska delen av Oslo-Göteborg-Malmö bl.a. med anläggande av hjälpflygplats på var 100:e km. Luftfartens omfattning började påkalla en central myndighet. Redan 1920 hade Tord Ångström förordnats till staten besiktningsman för luftfartyg. Det dröjde emellertid till 1930 innan en egentlig luftfartsmyndighet skapades i form av en byrå under Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen.

Flygtekniska Föreningen fortsatte under de första åren verksamheten med föredrag och diskussioner i aktuella frågor. Från Svenska Dagbladet den 2 september 1934 noteras t.ex.:

”Flygtekniska Föreningen har i samband med den nu pågående utställningen ILIS-flyg hållit ett sammanträde där autogiro-problemet behandlades. Civilingenjör **S. Luthander** svarade för problemets teoretiska del och herr **R. von Bahr**, som är förare av den utställda helikoptern, redogjorde för de erfarenheter som hittills vunnits med autogiron i dess olika utvecklingsfaser. Föredragen belystes med skioptikonbilder och film.”

**Jubileumsboken:
FLYGTEKNIK UNDER 100 ÅR
1903 - 2003**

Den internationella flygtekniska utvecklingen

År 2003 är det 100 år sedan bröderna Wright gjorde den första motorflygningen i världen med sitt flygplan Flyer vid Kitty Hawk i USA. Detta är en händelse värd att uppmärksamma. Svenska Mekanisters Riksförening i samarbete med Flygtekniska Föreningen ger därför ut en jubileumsbok där den flygtekniska utvecklingen under de gångna 100 åren beskrivs.

Boken bygger på en idé av tekn.dr. Olle Ljungström, medlem av både SMR och FTF. I boken medverkar några av Sveriges främsta flygingenjörer med stor erfarenhet och kunnskap inom sina specialområden.

.Mera information om boken ges på SMRs hemsida www.smr.nu
DETTA ÄR EN BOK SOM BÖRLÄSAS AV ALLA FLYGINTRESSERADE!

Boken, som omfattar ca 300 sidor i A4-format kommer att ges ut under hösten 2003 och kostar 300 kr + moms och porto.

Om boken beställs före den 5:e maj kostar den endast 250 kr + moms.

Beställ boken hos SMR via brev, fax, telefon eller E-post:

SMR
Box 24254
10451 STOCKHOLM
Tel. 08-6679320 Fax 08-6679705
smr@swipnet.se

FTFs Hemsida på Internet

Adressen är:

www.flygtekniskaforeningen.org

På FTFs Hemsida finns bl.a. aktuell information om Huvudföreningens Programverksamhet.

BEVINGAT finns också på Hemsidan under rubriken "FTFs Tidskrift" och kan laddas ned fr.o.m nr 4 1996.

Hemsidan redigeras av redaktören för *BEVINGAT*.

BEVINGAT

*utkommer med 4 nr/år
och distribueras till FTFs medlemmar*

Redaktör

och ansvarig utgivare

Lars Anderson

Kammakargatan 52

111 60 Stockholm

Tel. 08-791 84 91

E-post: ftf@mailbox.swipnet.se

Lokalredaktörer

Albert Nagy, Göteborg

031-48 39 62

Lars-Åke Holm, Linköping

013-18 00 00

Torsten Höjrup, Malmö

040-49 92 05

Thomas Johnsson, Trollhättan

0520-948 44

Manuskript adresseras till redaktör eller lokalredaktörer. Manusstopp för nästa nummer: den 15 maj.